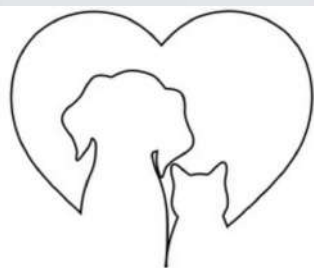

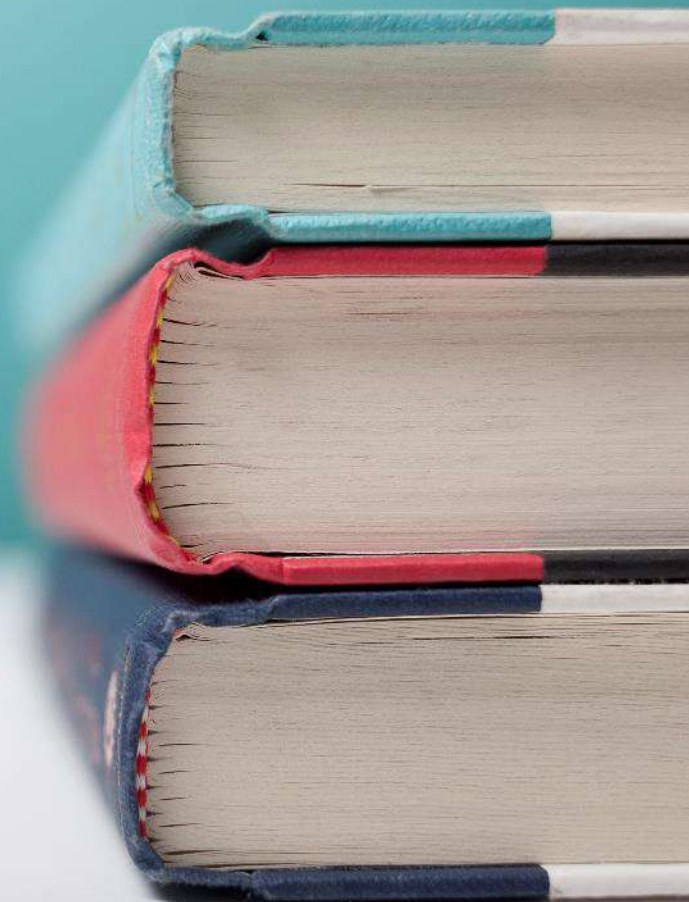
Jak czytać etykiety karm?

Bożena Wróblewska specjalistka żywienia zwierząt

Podejmij świadomą decyzję, co wybierasz dla psa

DIETETYKZWIERZECY24.PL

Spis treści

O czym dzisiaj opowiem

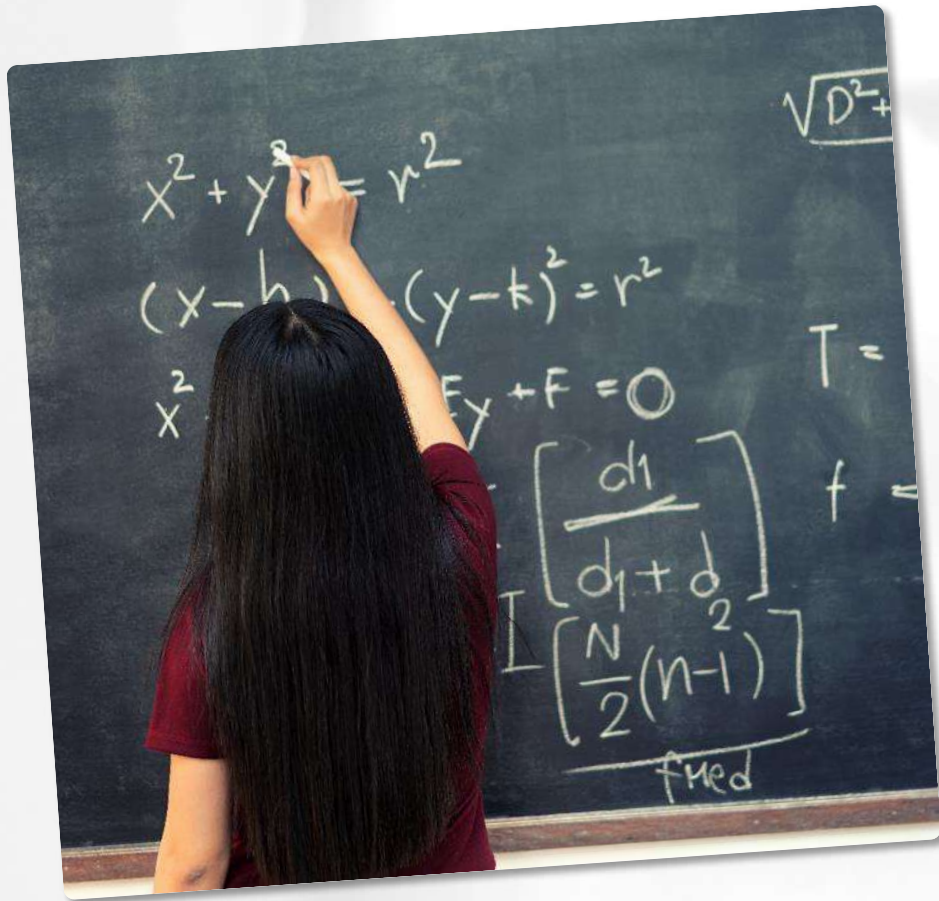
- Rodzaje karm dostępnych na rynku
- Definicje wykorzystywane przy etykietowaniu karm
- Obowiązkowe elementy etykiety karmy
- Skład karmy i skład analityczny
- Dodatki do karm
- Pozostałe informacje
- Porównanie karm

Podział karm

Szeroki asortyment karm gotowych dostępnych w punktach sprzedaży

- Karmy pełnoporcjowe i uzupełniające:
  - Karma pełnoporcjowa – która ze względu na swój skład zaspakaja potrzeby psa na składniki odżywcze
  - Karma uzupełniająca – która z uwagi na swój skład może zaspokoić zapotrzebowanie psa wraz z innymi paszami: zarówno karmy do przyrządzania posiłków pełno porcyjowych, jak i przekąski, czy suplementy
- Podział karm ze względu na ich wilgotność:
  - Sucha – zazwyczaj do 14% wilgotności
  - Mokra – powyżej 60% wilgotności
  - Półwilgotna – zazwyczaj wilgotność pomiędzy karmą suchą i mokrą
- Karmy dla psów zdrowych i karmy przeznaczone do zaspokojenia szczególnych potrzeb żywieniowych (PARNUT – karma „dietetyczna”)

Informacje obowiązkowe na etykietach karm

Podstawowe informacje

- Rodzaj karmy: pełnoporcjowa czy uzupełniająca
- Dla kogo jest przeznaczona
- Masa netto lub podanie ilości sztuk (w przypadku sprzedaży na sztuki) np.: Karma sucha 2 kg czy Ucho wieprzowe 2 sztuki
- Data ważności do spożycia
- Instrukcje prawidłowego stosowania: ilości na dzień, zasady przechowywania, w tym po otwarciu karmy mokrej czy dostępu do wody w przypadku karmy suchej, np.:

Podawać w temperaturze pokojowej, część niewykorzystaną zużyć w ciągu 24 godzin, do tego czasu przechowywać w lodówce

Zapewnić zwierzęciu dostęp do świeżej wody w przypadku karmienia karmą suchą

Informacje obowiązkowe na etykietach karm

Podstawowe informacje

- Dodatki, dla których określono maksymalną dopuszczalną zawartość:
  - Witamina A
  - Witamina D3
  - Witamina E
  - Tiamina
  - Kwas pantotenowy
  - Pirydoksyna
  - Niacyna
  - Cholina
  - Menadion
- Pozostałe dodatki - dobrowolna deklaracja producenta
- Konieczność umieszczenia informacji o zawartości komponentów genetycznie modyfikowanych
- Numer partii, adres firmy...

Skład karmy

Składniki paszowe użyte do wyprodukowania karmy

- Skład pokazuje wszystkie użyte składniki w porządku malejącym ze względu na masę:
  - Mogą to być pojedyncze składniki lub
  - Kategorie - np. mięso i produkty pochodzenia zwierzęcego
- Jeśli składnik został odwodniony, to taka informacja musi być zamieszczona obok nazwy: proszek, suszony, odwodniony, sproszkowany, dehydratyzowany, np. mięso
- Należy podawać nazwę i odsetek wagowy materiału paszowego, którego obecność jest podkreślona na etykiecie za pomocą słów, ilustracji lub symboli graficznych
- Definicja: świeży - nie poddany obróbce poza utrzymaniem łańcucha chłodniczego

Kategorie materiałów paszowych (1)

Sprawdzaj na etykiecie

- Mięso i produkty pochodzenia zwierzęcego - wszystkie części ciała zwierząt rzeźnych oraz wszystkie produkty i pochodne rozbioru tuszy (mięso - mięśnie szkieletowe)
- Uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego – materiały nie przeznaczone do spożycia przez ludzi. Można z nich wytworzyć np. mączki mięsno-kostne czy rybne
- Mleko i produkty mleczne – wszystkie produkty mleczne oraz produkty powstałe w wyniku ich przetworzenia
- Ryby i produkty rybne – ryby i ich części oraz produkty powstałe w wyniku ich przetworzenia

- Owady w każdym stadium rozwoju
- Oleje i tłuszcze – roślinne i zwierzęce
- Drożdże – wszystkie drożdże, które zostały unieczynnione i wysuszone
- Jaja i produkty z jaj – wszystkie produkty z jaj i produkty powstałe w wyniku ich przetworzenia
- Mięczaki i skorupiaki w dowolnej postaci
- Glony - w dowolnej postaci
- Produkty piekarnicze – wszystkiego rodzaju produkty piekarnicze, w tym makarony

Kategorie materiałów paszowych (2)

Sprawdzaj na etykiecie

- **Warzywa** -
wszystkie gatunki warzyw i roślin strączkowych
- **Produkty pochodzenia roślinnego** -
produkty pochodne uzyskane z przetworzenia produktów roślinnych
- **Roślinne ekstrakty białkowe** -
przetworzone produkty pochodzenia roślinnego, w których koncentracja białka wynosi nie mniej 50% białka surowego w suchej masie
- Orzechy - zawartość orzecha bez łupin

- Substancje mineralne -
wszystkie substancje nieorganiczne nadające się do stosowania w żywieniu zwierząt
- Cukry -wszystkie rodzaje cukrów
- Ryby i produkty rybne –ryby i ich części oraz produkty powstałe w wyniku ich przetworzenia
- Owoce -wszystkie rodzaje owoców
- Nasiona - zmielone lub naturalne
- Glony - w dowolnej postaci

Skład analityczny karmy

Pokazuje zawartość składników odżywczych w karmie

Pełnoporcjowa dla dorosłych psów

Składniki analityczne	
Białko surowe	26%
Tłuszcz surowy	15%
Włókno surowe	3,5%
Popiół surowy	9%
Wilgotność	8%
NFE	38,5%
Energia metaboliczna	368 kcal/100g
Kwasy tłuszczowe omega-6	1,2%
Kwasy tłuszczowe omega-3	1,4%
Wapń	1,5%
Fosfor	1%

Skład
 Wieprzowina 50% (w tym świeżo przygotowana wieprzowina 31%, suszona wieprzowina 18%, bullon wieprzowy 1%), bataty (22%), groszek (9%), ziemniaki, pulpa buraczana, siemię lniane, suplement omega-3, minerały, jabłko (0,7%), fruktooligosacharydy (FOS, 96 mg/kg), mannooligosacharydy (MOS, 24 mg/kg)

Dodatki dietetyczne na kg
 Witaminy: witamina A 15000 j.m., witamina D3 2000 j.m., witamina E 95 j.m.; Pierwiastki śladowe: cynk (jednowodny siarczan cynku) 50 mg, żelazo (jednowodny siarczan żelaza (II)) 50 mg, mangan (jednowodny siarczan manganu) 35 mg, miedź (pięciodowodny siarczan miedzi (II)) 15 mg, jod (bezwodny jodan wapnia) 1 mg, selen (selenin sodu) 0,3 mg

- Wilgotność - jeśli przekracza 7% dla preparatów mlekozastępczych, 5% dla mieszanek bez substancji organicznych, 10% z substancjami organicznymi, 14% dla pozostałych
- Białko surowe (białko)
- Tłuszcz surowy (zawartość tłuszczu)
- Popiół surowy (Materia nieorganiczna/Pozostałość po spopieleniu) - związki mineralne (makroelementy, pierwiastki śladowe)
- Związki bezazotowe wyciągowe (BAW, NFE, węglowodany ogółem)
- Włókno surowe

W przypadku karmy uzupełniającej z minerałami i pełnoporcjowej:

- Wapń
- Sód
- Fosfor

Dodatki do karm

Dozwolone dodatki umieszczane na etykietach- zwróć uwagę na technologiczne - unikaj barwników, przeciwutleniaczy czy innych związków, które nie są naturalne

- Dodatki technologiczne: przeciwutleniacze np. E320, E321, E324, konserwanty, substancje przeciwzbrylające. Naturalny: tokoferole - 8 rozpuszczalnych w tłuszczach związków (potocznie witamina E)
- Dodatki sensoryczne - substancje poprawiające wygląd karmy, kolory, zapach, smak - również uwaga na nie
- Dodatki dietetyczne - m. in. Witaminy, pierwiastki śladowe, aminokwasy
- Dodatki zootechniczne: m.in. polepszające strawność, stabilizatory flory jelitowej

suszonej marchewki (co odpowiada 4% marchewki) w pomarańczowych granulkach
1% suszonego groszku (co odpowiada 4% groszku) w zielonych granulkach**).
* Składniki naturalnego pochodzenia. ** Brązowe granulki stanowią zwykle 80%
produktu, pomarańczowe granulki i zielone granulki stanowią zwykle 10% produktu
każda. **Składniki analityczne (%)**: białko: 21.6; zawartość tłuszczu: 10.6; materia
nieorganiczna: 7.2; włókno surowe: 2.8; wapń: 1.2; fosfor: 0.72. **Dodatki / 1kg**:
Przeciwutleniacze, Barwniki; Dodatki dietetyczne: Witamina D₃: 1543 IU, Witamina E:
103 mg, Miedź (Pentahydrat siarczanu miedzi(II)): 7.1 mg, Jod (jodek potasu):
1.8 mg, Mangan (siarczan manganawy, jednowodny): 32.5 mg, Selen (selenin sodu):
0.32 mg, Cynk (siarczan cynku, jednowodny): 92.1 mg. **Aby uzyskać więcej**

Białko w diecie psa

Zapotrzebowanie psa i człowieka jest inne

- Rodzaje białka w karmie:
  - Zwierzęce
  - Roślinne
- Min. zawartość białka w suchej masie 18g/100g (18% przy diecie normalnej, 21% przy zapotrzebowaniu 95 kcal na kg masy metabolicznej psa - FEDIAF) - norma dla zdrowego psa dorosłego
- Zawartość białka zwierzęcego nie mniej niż 50%. Potrzebne więcej niż u człowieka aminokwasów egzogennych - względna mięsożerność vs. wszystkożerność
- Wartość biologiczna i strawność
- Wartość biologiczna białka (BV): porównanie ze wzorcowym składem aminokwasowym:
  - białko jajka kurzego - 88,
  - kurczak (pierś) – 79,
  - białko soi - 75,
  - białko z ziemniaków – 60.
- Strawność białka zwierzęcego - mięsa, jaja, produkty mleczne - 95-97,5%, roślinne - mniej np. ryż 80%- na strawność wpływa obróbka
- Min. strawność karmy pełnoporcjowej - 70%, najlepsze karmy powyżej 90%

Tłuszcz w diecie psa

Tłuszcz podnosi smakowitość pokarmu i jest podstawowym źródłem energii

- Min. zawartość tłuszczu w suchej masie 5,5g/100g - norma dla zdrowego psa dorosłego
- Liczy się zawartość kwasów tłuszczowych
- Niezbędny do wchłaniania witamin
- Tłuszcze nasycone np. mięso, skóra drobiu, smalec, masło, nienasycone: jedno np. oliwa z oliwek czy olej rzepakowy, wielo- np. olej z ryb czy słonecznikowy
- Omega-3 roślinny ALA – np. oliwa z oliwek, siemię lniane, migdały, DHA, EPA – tłuste ryby morskie (np. łosoś, makrela) Omega-6 olej rzepakowy
- Kwas linolowy i alfa-linolenowy (ALA) -źródła to np- olej rzepakowy, lniany) są potrzebne psu. Zastanów się nad karmą z mniejszą zawartością tłuszczu i suplementuj wszystkie rodzaje kwasów

Dietetyczna karma dla zwierząt domowych

Dodatkowe informacje poza opisem produktu

- Dokładne zastosowanie karmy
- Składniki analityczne podane muszą być ilościowo
- Zalecany czas stosowania karmy, dla karm uzupełniających zasady bilansowania
- Zalecenia dotyczące konsultacji opinii eksperta ds. żywienia lub weterynarza
- Może podkreślać nietypową zawartość wskaźnika w karmie

Oznaczenia na etykiecie

Jak czytać hasła marketingowe

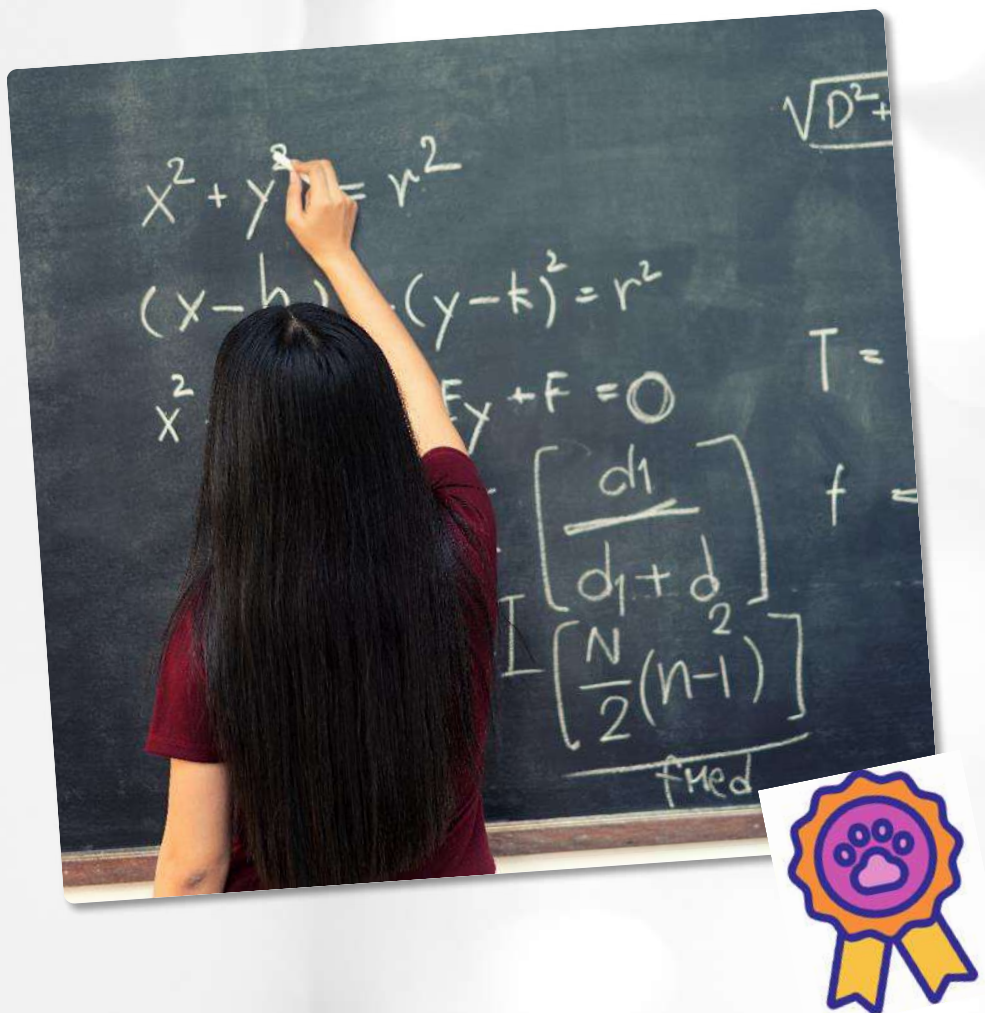

- **Karma o smaku kurczaka...** - poniżej 4% deklarowanego składnika lub nadającego smak (substancja aromatyzująca)
- **Karma z wołowiną...** - zawiera co najmniej 4% deklarowanego składnika - przeczytaj skład
- **Bogata w wołowinę... o wysokiej zawartości** - zawiera co najmniej 14% deklarowanego składnika - przeczytaj skład
- **Obiad/menu kurczak i wołowina** - zawiera co najmniej 26% deklarowanego składnika lub po 26% każdego z nich - przeczytaj skład
- **W całości/ tylko z wołowiny** – nie zawiera innych komponentów poza minerałami, mikroelementami niezbędnymi dla zapewnienia pełnoporcjowości karmy

Porównanie karm

Jak prawidłowo porównywać karmy

- Przeczytaj uważnie z czego wyprodukowano karmę i czy jej skład wydaje się OK
- Karmy różnią się wilgotnością - możesz bezpośrednio porównać skład analityczny karm o identycznej wilgotności
- Aby porównać karmy o różnej wilgotności, musisz porównać zawartość składników analitycznych w suchej masie:
- Sucha masa - masa karmy po odjęciu wody (100%-wilgotność)
  - **Dzielimy każdy składnik wg poniższego wzoru (przez s.m., X100%)**
  - **Przykład: Karma o wilgotności 70% ma 30% suchej masy. Na etykiecie tłuszcz ma 7%. W suchej masie będzie to: 23% (7%/30%*100%=23%)**
- Albo po prostu skorzystaj z:
- <https://dietetykzwierzecy24.pl/karmkulatory/porownywarka-karm-dla-psa/>

Bibliografia:

- <https://dietetykzwierzeczy24.pl/baza-wiedzy/>
- www.pzh.gov.pl
- Kodeks dobrej praktyki znakowania karmy, FEDIAF, opracowanie polskie: Polskie Stowarzyszenie Producentów Karmy dla Zwierząt Domowych, październik 2018
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 2020/354 z dnia 4 marca 2020 r. ustanawiające wykaz planowanych zastosowań pasz przeznaczonych dla szczególnych potrzeb żywieniowych i uchylające Dyrektywę 2008/38/WE
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2009 z dnia 13 lipca 2009 r w sprawie wprowadzania na rynek i stosowania pasz

Bożena Wróblewska
kontakt@dietetykzwierzecy24.pl